

מסילת ישרים - שיעור צ

הרדיק מלעבויטש, און לו הרדיק מלעבויטש שייך
הנפש שלך הוא שאתה צריך להיות סוחר ובעל זכות
ומתחבני דאורייתא, ואכפ"ל בכל המובדא, ונאמרו זה יורו
הרבה יהודים חסידים שאף שרואו סוחרים ובעלי זכות
היו מעלי מדריגה, והיו גם כאלו שזכו לזיוף אייזק ויה
זה תלוי לפי הענין ולפי שורש הנפש של האדם, ומה
מה שהפריעו ופסקו עבודתו.

ואע"פ שגם עפ"י חסידות אין זו שאלה כלל שאם
יכול אדם לשבת וללמוד ועם זה יצא פרנסה לביתו הנח
מה טוב ומה נעים הוא, וכפי שביארנו, אבל מ"מ לא
גרסו צדריקים להחמיר ולהדר כל כך בענין זה ולפנות
הנחה שזוהו העיקר שבצדקיים ואין שום דבר וולתו
ולפסקו הלכה למעשה על פי הנחה זו, ואצל חסידים לא
עשו חומרא והקפדה מיוחדת על הענין של תורתו
אומנותו, וסברו ששפיר יכול להיות חסיד גמור גם מי
שאינו תורתו אומנותו והוא סוחר העסוק במלאכתו
ובעסקיו, וכמ"ש במסילת ישרים כאן, וכפי שכבר ביארנו
לא היה לענין זה שייכות מיוחדת דוקא עם דרך
החסידות אלא כן היה שיטת גם גדולי ישראל אחרים,
שלא סברו שמוכרח הדבר שיהיה כל אחד תורתו
אומנותו, ואין זה גנאי לאדם שהולך לעבוד ולסחור
למצוא טרף לביתו, וכמובן צדריקים לסחור באמונה
וביראת שמים, ובוודאי צדריקים לראות כמה שיכולים
ללמוד ולעסוק בתורה ועבודה.

ומענין זה הוא גם מה שסברו אצל חסידים שאינו
תורה לחוד וזמן תפילה לחוד, וצריך להקדיש ויהיה זמן
גם לתפילה, וכיוצא בזה יש מלבד לימוד התורה עוד
הרבה דברים וענינים שהם עבודות גדולות ונשגבות
שצריך האדם לעסוק בהם ולהכניס את עצמו בהם
ראשו ורובו, ולפעמים צריכים לייחד זמן הרבה לעשות
חסד, וכדומה לכך הרחיבו כוונת את דאבודה של כמה
ופמה ענינים.

והנה כאמת יכול להיות שזה גרם אצל כמה אנשים
התרשלות מסויימת בלימוד התורה, ובוודאי יתכן שאילו
היו משימים דגש גדול יותר על תורה דהה הדבר
מושרש באופן חזק יותר ולא היו מתרשלים בו, ולעומת
זה בליטא היו חזקים יותר בלימוד התורה במידה
מסויימת מאשר במקומות אחרים מפני שהדגישו שם
ביותר את ענין לימוד התורה, וכל דבר שעושים עליו
דגש גדול הדבר מתחזק ומושרש יותר, אך מה נכיל
לעשות, שהרי זה הוא דרכו של עולם שאין יכולים
להניח דגש גדול על כל דבר, ואכן בליטא מפני
שהדגישו שם ביותר את ענין לימוד התורה, היה להם
איזה התרשלות והתרופפות בענינים אחרים, ונמצא שכל
השאלה היא רק מהו הדרך הישרה שיבדור לו האדם
ועל מה יש להניח את עיקר הדגש, וכזה היו כמה
שיטות אשר כולם לשם שמים נתכוונו.

ואמנם ודאי שאין מקום לומר שכיון שאצל חסידים
לא הקפידו כ"כ על הענין של תורתו אומנותו שמכאן
ימצא לו האדם היתר פרוץ לזלזל לגמרי בענין לימוד
התורה ולומר שאין נחוץ ללמוד, ואכן היו כאלו שבאו
לידי טעות כזאת, וצריך שמירה טובה ומעולה על כך,
ובאמת הרי זה ענין כללי הסובל אריכות לעצמו, שכל
דבר צריך שמירה שלא יבוא לידי קלקול, ובפרט
כשמדברים מעניני חסידות שבהם צריך שמירה מיוחדת
שלא לסטות מן הדרך ולא להגדיש את הסאה, וכמו
כן צריך לדעת גם לאורך גיסא שגם אם יושבים ולומדים
עדיין אין מובטחים ועדיין צריך לעמוד על המשמר שלא
להזיח דברים אחרים.

בכל מצב שהאדם נמצא בו הרי הוא שליח מן השמים
לעבוד את ה' באותו מצב

ונקודה זאת היא חלק מהענין שדרך החסידות
הרחיבה מאד את העבודה של בכל דרכיך דעהו, ולמדו
לאדם שבכל מקום שיהיה ובכל מצב שהוא נמצא יכול
הוא לעבוד את הש"ת, ואם הכניסו אותו מן השמים
לאיזה מצב ונתנו לו לעשות איזה דבר, בין אם הכניסו
אותו במצב שהוא יכול ללמוד ובין אם הכניסו אותו
במצב שאינו יכול ללמוד, בין אם יש לו ראש טוב ובין
אם לא נתנו לו ראש טוב, הנה בכל מצב שהוא נמצא
שם הרי הוא שליח מן השמים לפעול בעולם ההוא,
ובעולם הזה שהוא נמצא שם הרי הוא צריך לפעול
ולעבוד באופן של לתחילה, ואין אדם אחר שיכול לפעול
את מה שהוא יכול לפעול לפי מצבו ולפי ערכו, ורק הוא
נשלח מן השמים באופן מיוחד לתקן תיקונים אלו.

וכבר היה עובדא באריכות שהיה באחד מחסידיו של
הרה"ק מלעבויטש זצ"ל - רבי מאיר מירער - שהיה בו
עליה ובעל מדרגה גדול, והיה גם עשיר ובעל מסחר
גדול, והיה גם בעל צדקה גדול, ופעם היה רבי מאיר אצל
הבעל התניא, והבעל התניא נתפעל ממנו מאד, וביקש
ממנו שיעזוב את מסחרו וישאר אצלו והוא יתן לו את
כל הצטרפותו שיוכל לשבת וללמוד ויעשה ממנו כלי
משואר, שסבר בעל התניא שיהיה כגון זה צריך לשבת
וללמוד, כשהיה רבי מאיר ללעבויטש וסיפר זאת לפני

מסילת ישרים - שיעור צ

לדעת ולהאמין שעוד יהיו מזה תוצאות טובות ונשגבות, ועוד יבא זמן שיוכלו לראות את התוצאות שיצא מכל המצב הזה, ומה פעל בכל מה שעשה אלו הימים שהיה נדמה לו כימים חשכים ואפלים. והן אצות שיסודות הדברים האלו כבר כתובים בספרי הראשונים, אבל חסידות הניחה דגש גדול על ענין זה, מכח היסוד הגדול המבואר בקבלה ובפנימיות התורה שלית אתר פנוי מיניה, וגם חושך לא יחשיך ממך. ואין שום מציאות שיהיה איזה מקום ומצב שאי אפשר למצוא שם את הקב"ה. ויכולים למצוא את הקב"ה בכל מצב שרק יהיה.

ולפעמים יכולים למצוא את הקב"ה בהתגלות יותר, ויש שאין יכולים למצוא אותו רק ע"י דיבורים פשוטים וע"י אמונה פשוטה. ויש פעמים שיכולים למצוא אותו פשוט על ידי ביטול. שאף שהוא במצב שאינו יכול לעשות ולדבר מאומה אבל הוא נמצא עם הקב"ה ודומם ומיחל לו, ומקיים בעצמו 'אך לאלקים דומי נפשי' (תהלים סב, ו), ויושב דומם ואינו עושה כלום אלא שיודע שהקב"ה הוא עמו תמיד בבחי' ואני תמיד עמך (תהלים עג, כג) ואליו נפשו דומיה. וגם עבודה כזאת עושה תיקונים נוראים ונשגבים, ושום מלאך ושרף לא היה יכול לעשות זאת, ורק נשמה ישראלית יכולה לעשות זאת. וזהו מההתיקונים שיהודי עושה בעולם הזה. וכל זה הוא חלק מההרחבה שחידשה החסידות בעבודת ה', שהוא נוגע בכל הענינים ובכל מצב שיהודי נמצא בו.

ובאמת ענין זה הוא ענין נרחב, ולא ביארנו בו רק ראשי פרקים. והוא מהענינים שנחוץ לדעת לבחורים חסידיים, כי איך יתכן שיהיה בחור הנקרא בשם 'בחור חסיד' ואינו יודע בין ימינו לשמאלו מהו הדבר הזה הנקרא 'חסידות'. ובכלל בכל עניני עבודת ה' אי אפשר לבאר הכל באר היטב, כי המה רחבים מני ים וארוכה מארץ מדה, וגם אין יכולים לקבוע בזה הלכות קבועות, רק להתחיל לבאר ענינים אלו במקצת ולעורר עליהם. וכל אחד צריך להתבונן בעצמו בדברים אלו ולהבין דבר מתוך דבר, ולקבל את המהלך איך לחשוב בדרך ישרה ואחר כך צריכים להוסיף לבד ולחדש מעצמו.

וכמו שמסיים במסילת ישרים בסיום הספר "ואתה קורא נעים ידעתי שכמוני תדע אשר לא כליתי בספרי זה את כל חוקי החסידות, ולא אמרתי כל מה שיש לומר בענין זה, כי אין לדבר סוף, ואין להתבונן תכלית. אבל אמרתי קצת מכל פרט שבפירטי הברייתא, אשר עליה יסדתי חיבורי זה, והוא מה שיכול להיות התחלה וראשית

ואכן גם נם בליטא הכירו בענין זה, ומזה נתעורר כל דרך תורת המוסר שרבי ישראל סאלאנטער ושאר גדולי ישראל שאחזו עמו ראו שהיו הרבה לומדי תורה מופלגים שלא הגיעו לריוח שהיו צריכים להגיע, וסברו שזהו מפני שאין יוגשים לתורה באופן הנכון, וחסר להם התנאים שצריך להיות לפני לימוד התורה. ובאמת היו כמה גדולים בליטא שהתנגדו מאד לדרך המוסר באותה מידה שהתנגדו בתוקף לדרך החסידות. מפני שסברו שלימוד התורה הוא הכל ודא ביה כולה ביה.

"בכל דרכי דעה" וגם במצב של חושך צריך לעבוד את ה' מתוך אמונה וביטול

ובאמת ענין זה של "בכל דרכי דעה" אין זה נוגע דווקא לגבי ענין זה של תורתו אומנותו, כי אם הוא ענין כללי בעבודת ה' על פי דרך החסידות. שאדם יכול לעבוד את ה' בכל מצב שרק יהיה בו, ויכולים לכוון בכל דבר לשם שמים. וזהו הרחבה גדולה על כל הענין של עבודת ה'. שידע האדם שבכל מצב שהוא נמצא בו צריך הוא לעבוד את הש"ת לפי המצב ההוא, כי הקב"ה הוא שהכניס אותו לתוך המצב הזה.

ומזה מסתעף גם הענין המבואר באריכות בתורת החסידות, שלכל אדם יש זמנים של גדלות וקטנות, ולפעמים נמצא האדם במצב של קטנות המוחין ואינו מרגיש שום חיות דקדושה, ואין לו שום הרגש של חיות לא בשבת ולא ביום ולא בתפילה ובכל דבר שבקדושה. והוא מרגיש ממש ריחוקים גדולים, והרי הוא חש שממש מרחיקים אותו מן השמים וסותמים כל השערים בעדו ואין מניחים אותו להיכנס. והנה על זה קבעה חסידות את היסוד הגדול של לית אתר פנוי מיניה, שהקב"ה נמצא בכל המקומות, ואפילו במקומות החושך הגדולים ביותר. וכמו שמצינו במצרים שאמר הקב"ה אני יוצא בתוך מצרים (שמות יא, ד) וזה היה הראה לדורות שהקב"ה נמצא גם בחושך הגדול ביותר והוציא את בני ישראל מן החושך הגדול הזה. ובבחי' (מיכה ז, ח) כי אשב בחושך ה' אור לי.

וכשאדם נמצא במצב של חושך הרי הוא יכול להיחזק באמונה זאת שהקב"ה נמצא אתו, ושהקב"ה שלח אותו לכאן. ובכל מצב שרק יהיה יאמר לעצמו: הנני חביב אצל הקב"ה, וכל תיבה ודיבור שאני מוציא מפי ומדבר אל הקב"ה, וכל אנחה שאני נאנח הוא ממש מטעמים ושעשועים אצל הקב"ה, והוא נשגב ונעלה עד מאד, והרי זה פועל ענינים גדולים נורא נוראות. ועליו

מסילת ישרים - שיעור צ

בתורתו, ויורנו דרכיו, ויוליכנו באורחותיו, וזכה לתת
כבוד לשמו, ולעשות נחת רוח לפניו. יהי כבוד ה' לעולם
ישמח ה' במעשיו ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגלו
במלכם אמן אמן אמן.

אחריכּוּבּ העיון בעניינים אלה כיון שנגלה דרכם ונפתח
אורחם לעינינו ללכת בה בדרך מישור. ועל כל כיוצא בזה
ואמר (משלי א'): ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבולות
ימנו. וחבא לטור מסיעים אותו (שם ב'): כי ה' יתן
חכמה מפיו דעת ותבונה, להיטיב איש איש את דרכו
לפני בוראו. "הוא יתברך שמו ברחמי יפקח עינינו

תם ונשלם שבח לא-ל בורא עולם

בצאתנו מן הכרך, כשאנו זוכים לברך על המוגמר בעריכת השיעורים בספר
מסילת ישרים - מחזור ארה"ב (תשס"ט- תשע"ב). נהללה שם אלקים בשיר
ונגדלנו בתודה על אשר הביאנו עד הלום, להוציא לאור עולם שיעורים אלו
אשר מלאים זיו מוסר והתעוררות ומפיקים נוגה אור החסידות ופנימיות
התורה. נאה זיום בכל העולם - והתקבלו בחיבה יתירה אצל שוחרי תורה
וחסידות די בכל אתר ואתר. שמחים ומאירים כנתינתם בצאתם מן הקודש,
וששים בבואם למשמרת עלי גליון. ותוכם רצוף אהבה להטות לב השומעים
ללכת במסילת ישרים לעשות באימה רצון קונם.

כה יתן זכה יוסיף השי"ת לאמצינו במלאכת הקודש להמשיך בהפצת שיעורי
התורה, עדי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

יום ב' כ"ז אייר יומא דהילולא דהרמח"ל בעל מסילת ישרים זי"ע